

wat zich daar afspeelde in de medische faculteit. De afgescheidenen gebruikten de oude rooms-katholieke schuilkerk aan de Nieuwe Ebbingestraat 5, die ook door de in de Wipstraat wonende Schoolland werd bezocht. Die bekostigde zijn nogal uitlopende studie door het geven van bijlessen Grieks en Latijn, aan scholieren die zich voorbereidden op het staatsexamen. Schoolland worstelde met de vragen die hem al in Kampen hadden beziggehouden. Hij belandde in een crisis, toen het christendom hem onverenigbaar leek met aanvaarde principes van wetenschap en filosofie. Omgekeerd leek een bestaan zonder geloof hem leeg en inhoudsloos. Hij beklom het dak van zijn huis, starend naar de immense zwijgende sterrenhemel. 'Uit gebrek aan geestelijk oxygeen dreigde ik te stikken.'¹⁹

Juist in deze moeilijke omstandigheden bloeide de vriendschap met Frans Albracht op. Die combineerde een blijmoedig geloof met een zeker neiging tot een buitenperspectief. Klaas Schoolland had aan het een zowel als aan het ander behoefte. Zoals zijn dochter vele jaren later zou noteren:

Albracht was several years older than Klaas, and very different in character, but they were kindred spirits. They had felt the affinity at the very first meeting, and the friendship remained warm and close (...). Albracht was a man of firm and joyous faith, a man with twinkling eyes and up-turned mouth corners.²⁰

Frans Albracht was bovendien praktisch ingesteld. Toen Klaas' studie door diens depressiviteit stilviel, leerde hij hem het ambacht van het boekbinden en verschaftte hij hem een alternatieve broodwinning.

Op te merken valt dat een geestelijke worsteling door afgescheidenen positief werd gewaardeerd. Een door aanvechting gestaald geloof werd daar hoog aangeslagen. Uiteindelijk zou Schoolland belijdenis afleggen. Maar een strijd was het volgens Albracht wel degelijk:

Het leed perste u de klacht uit de ziel: 'Och, dat toch 't zonlicht scheen!' (...) Langzaam ging het, zeer langzaam, en gedurig was de horizon nog met wolken bedekt. Maar toch, de horizon verscheen, en wel het eerst de zon der gerechtigheid, toen ge mij op dien zondagnamiddag bij Tjalkens²¹ met stralend gelaat mocht mededeelen: 'Ik mag gelooven het eigendom des Heeren te zijn.' En toen we naar de kerk gingen en ds. Brummelkamp²² dadelijk het vers opgaf te zingen²³: *'k Heb lang den Here in mijnen druk verwacht, en Hij heeft zich tot mij geneigd*.²⁴

¹⁹ K. Schoolland aan F.J. Albracht, Grand Rapids 27 december 1923.

²⁰ Marian Schoolland, *A goodly heritage*, Grand Rapids 1957, 42-43.

²¹ Nadere gegevens over deze Tjalkens heb ik niet weten te traceren.

²² A. Brummelkamp jr., predikant van de christelijke gereformeerde gemeente Groningen tussen 1879 en 1888. Daarna verwisselde hij het ambt voor het hoofdredacteurschap van de *Nieuwe Provinciale Groninger Courant*. Zijn vader Anthony Brummelkamp sr., een van de leiders van de Afscheiding van 1834, had in Kampen nog college gegeven aan Klaas Schoolland.

²³ Psalm 40:1, in de berijming van Johannes Eusebius Voet.

²⁴ F.J. Albracht aan K. Schoolland, Groningen 8 februari 1921.